

Bütün
ülkelerin
proleterleri
birleşiniz!

yeni yol

TİP ve TKP Merkez Komiteleri tarafından yayınlanmaktadır

1 Şubat 1988, Sayı 7

Söz Sahibi Kim!

Komutanlar mı, Parlamento mu?

29 Kasım seçimleri ile vetolu 1983 seçimlerinin pürüzleri giderilmiş, Türkiye'de parlamenter bir demokrasi tam anlamıyla işlemeye başlamıştır. 12 Eylül'ün gölgeleri ortadan kaldırılmış, Türkiye sivil bir rejime kavuşmuştur." 1987 seçimlerinden sonra, kabaca bu şekilde özetlenebilecek bir düşüncenin, kimi iç ve dış çevrelerce ısrarla vurgulandığı bilinir. Bu sözler, Türkiye'deki gerçek durumu mu yansıtmaktadır, yoksa yalnızca bir niyetin ifadesi olarak mı kalmaktadır? Sanırız, her sorunu halledeceği varsayılan seçimlerden hemen sonra patlayan tartışmalar, bu soruya yanıt arayanlara yeterince ipucu vermektedir. Türkiye'nin rejim tartışmalarından kolayca kurtulamayacağını, ve tüm siyasi güçlerin

parlamenter bir demokrasinin vazgeçilmez, evrensel temelleri üzerinde sağlam bir anlayış birliğine ulaşamamaları halinde, siyasi istikrar arayışlarının hep hayal olarak kalacağını herkese hatırlatmaktadır.

Neydi aniden politika gündeminin başsıralarına yerleşen tartışma konuları, özetle sıralayalım: Birincisi, 12 Eylül askeri darbesini gerçekleştiren beş kişilik cuntanın Evren dışındaki dört üyesinden oluşan Cumhurbaşkanlığı Konseyi'nin devlet protokolündeki yeri; ikincisi, önümüzdeki dönem cumhurbaşkanlığı makamına kimin, hangi yetkilerle ve nasıl bir yöntemle seçileceği; üçüncüsü, 2. Özal hükümetinin Millî Savunma Bakanı Ercan Vuralhan hakkındaki yolsuzluk iddiaları.

Her üç konuda da günü gününe gelişen tartışmaları bütün boyutları ile burada ele almayı düşünmüyoruz. Kaldı ki, bunun olanağı da yok. Cumhurbaşkanlığı Konseyi üyelerinin protokoldeki yerlerini "gönüllü" olarak geri almaları, erken bir çatışmayı önlemeye yönelik bir taktik geri çekilme mi, yoksa anlaşmalı bir adım mıydı? Özal'ın cumhurbaşkanlığı soru-

Devam 11. sayfada

**İşkence sözleşmesi
mecliste tartışılmalı,
insan hakları ihlalleri
ortadan kaldırılmalıdır**

Özal hükümeti, uzun bir beklemeden sonra Avrupa Konseyi'nin "İşkence ve Kötü Muamele ile Mücadele Sözleşmesi" ni imzalamasının ardından, Birleşmiş Milletler'in 1984'de kabul edilen "İşkence ve Diğer, Zalimane Gayri İnsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşmesi"ni de imzaladı. İmzalanan sözkonusu sözleşmelerin parlamentoda onaylanması gerekiyor.

Bu gelişme, herşeyden önce, işkence odalarında, mahkemelerde cezaevlerinde dayatma, işkenceyi, sakat kalmayı hatta ölüme göze alarak direnen komünist, ilerici, demokrat ve yurtseverlerin, ülkemizin baş ve demokrasiden yana güçlerinin işkence ve insanlık dışı uygulamalara karşı yürüttükleri aralıksız mücadelelerin, onların uluslararası dostlarının güçlü dayatmalarının bir sonucudur. Ancak, 12 Eylül Anayasası ve baskıcı otoriter rejimi kurumsallaştıran yasalarda varlığı koşullarında sözkonusu anlaşmaların uygulanması için insan hakları ve demokrasi uğrunda mücadele eden güçlerin yeni ve kararlı bir uğraş vermeleri gerekiyor.

Özal hükümeti, işkence ve insan hakları ihlallerinden kolayca yakasını sıyrabilecek mi? Bu kolay gözüküyor. Türkiye de ve yurtdışında imzaya açılan ay-

Devamı 10. sayfada

İnsan Hakları ve Demokrasi İçin ÇAĞRI

Ülkemizin bilim ve sanat alanındaki aydın insanları; bilim adamı, yazar, gazeteci, avukat ve sanatçıları yeni bir girişimde bulunarak, işkence, insan hakları ve özgürlükler konusunda bir çağrı yayınladılar ve demokratik kamuoyunu bu çağrıyı destekleyerek dayanışmaya çağıldılar.

"Biz aşağıda imzaları bulunan yuttaşlar:"

1- Ülkemizde insanlık dışı bütün uygulamalara en küçük bir kuşku bırakılmadan son verilmesini, 2- Anayasa ve bütün yasalardaki (TCK 140,141,142,163. maddeleri gibi) antidemokratik, insan haklarını ve özgürlüklerini kısıtlayıcı maddelerin kaldırılmasını, 3- İnsan haklarına aykırılığın son örneği, sözü edilen TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu ve TİP Genel Sekreteri Nihat Sargin'a yapılan işkence olgusunun inandırıcı biçimde üstüne gidilme-

Devamı 9. sayfada

Aydınlar Çağrısı Yurtdışında da Destekleniyor

Türkiye'de Yazarlar Sendikası Başkanı Aziz Nesin ve yazar arkadaşları tarafından imzaya açılan "Aydınlar Çağrısı" ülkede olduğu gibi ülke dışında da destek görüyor.

Fransa'da bulunan Profesör Server Tanilli Türkiye Aydınlarıyla Dayanışma Girişimi adına bir çağrı yaparak "Aydınlar Çağrısı"nın her ulustan, her halktan insanların desteklemesinin önemini vurguladı.

Profesör Tanilli "Çağrıya Çağrı" başlığı altında yaptığı açıklamasında, 12 Eylül 1980'den buyana ülkede uygulanan işkenceinin yaygınlığına dikkat çekerken, bu yolla dünyada ülkemizin saygınlığının yok edildiğini de belirtti. Tanilli, "Son olarak, yurtlarına kendi istekleriyle dönen TKP ve TİP genel sekreterleri Haydar Kutlu ve Nihat Sargin bu insanlık dışı çarktan geçirilmişlerdir; kendilerine işkence yapıldığının yığınla kanıtı vardır ve bir teki bile çürütülebilmiş değildir bunların" dediği açıklamasında "Ne yapmalı?" sorusuna şu yanıtları verdi:

"Şu anda Türkiye'de aydınların "Demokrasi İçin Dayanışma Çağrısı" adıyla yeni bir ses yükseliyor. Bu ses, Türkiye'de demokrasinin önüne dikilen çağdışı engelleri sergiliyor. Bu çağrıya "Türkiye Aydınlarıyla Dayanışma Girişimi" olarak biz de katılıyoruz ve -Türkiye'li olsun olmasın- her ulustan ve halktan insanları ve aydınları bu çağrıya katılmaya ve onu desteklemeye davet ediyoruz. Büyük bir davettir bu ve bu davet bizim."

“Herkes siyasi çalışma güvencesi sağlanmasını istiyoruz”

60 Fransız aydını Kutlu ve Sargın'ın serbest bırakılması için çağrıda bulundu

Fransa'da senatör, Avrupa Parlamentosu milletvekili, yazar, şair, sanatçı, öğretim üyesi, mimar ve sendikacılardan oluşan 60 Fransız aydını Kutlu ve Sargın'ın serbest bırakılması için bir çağrıda bulundular.

Aralarında, *Emmanuelle Maffre-Bauge* (Avrupa Parlamentosu milletvekili) *Jean Pierre Kahane* (öğretim üyesi), *Charles Lederman* (avukat-senatör), *Frederic Weyr* (avukat, Fransa-Türkiye Dostluk Derneği Başkanı), *Jean Ristat* (yazar-şair), *Remy Viard* (mimar), *Juannes Galland* (CGT Yönetim Kurulu üyesi) ve *Longwy Belediye Başkanı*'nin imzaladığı çağrı Fransa-Türkiye Dostluk Derneği tarafından ayrıca yığınsal olarak imzaya açılacak.

İki genel sekreterin Türkiye'ye dönüşlerinden bu yana gelişen olaylar, insan haklarını çiğneyen, uluslararası anlaşmalara aykırı uygulamalar hakkında bilgi verilen çağrı metninde, iki yöneticinin sağlık durumlarının ciddi tehdit altında bulunduğu kaydedilerek, şöyle deniyor:

“Tüm demokratlarla birlikte, onların derhal serbest bırakılmalarını, vazgeçilmez bir hak olan savunma hakkına saygı gösterilmesini ve tüm tutuklular için tam ve eksiksiz bir af çıkarılmasını istiyoruz.”

Barış ve Sosyalizm Sorunları Dergisi Başredaktörü A.Subbotin Kutlu ve Sargın'a dayanışma telgrafı gönderdi

Sevgili Haydar Kutlu ve Nihat Sargın yoldaşlar,

Size Türkiye'ye dönüşünüzden önce yapmış olduğunuz “Birlik Bir Gerçek Oldu” başlıklı söyleşinizin yer aldığı Barış ve Sosyalizm Sorunları Dergisi'nin Rusça şubat sayısını ve yetmiş kardeş partinin temsilcilerini buluşturduğu redaksiyon konseyimiz adına Türkiye makamlarına çekilmiş olan, sizlerin tutuklanmanızı ve işkence görmenizi protesto eden ve derhal kayıtsız koşulsuz serbest bırakılmanızı talep eden telgrafın metnini gönderiyoruz.

Dergimizle birlikte çalışmanız için teşekkür eder, yakında özgürlüğe kavuşmanızı ve Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin ülke emekçilerinin çıkarları için, ülkede demokratik bir yenilenme için, barış ve sosyalizm için legal faaliyet olanacağını elde etmenizi umut ederiz. Yiğit

mücadelenizle dayanışmamızı lütfen kabul ediniz.

Komünist selamlar.

Barış ve Sosyalizm Sorunları
Başredaktörü
A.Subbotin

Federal Almanya'da Dayanışma Girişimi

“Türkiye'ye dönen politik göçmenleri koruma girişimi” çağrısı ile Federal Almanya'da sürdürülen dayanışma çalışmaları genişliyor. Federal Parlamento üyesi ve SPD Fraksiyonu Başkan Yardımcısı Renate Schmidt, federal parlamento üyesi Dr. Ulrich Briefs (Yeşiller), Michael Müller (SPD), Av. Parlamentosu üyesi Yannis Sakellarios (SPD) Bayern ey. par. üyesi Günter Schramm (Barış Listesi), Alman Komünist Partisi Prezidyum üyesi Karl Heinz Schröder, Prof. Klaus Liebe Harkort, Teolog Horst Somonowsky, müzisyen Franz Josef Degenhart ve Hannes Wader, yazar Dr. Peter Schütt ve daha birçok tanınmış politikacı, bilim adamı, sanatçı, avukat bu girişimi desteklediklerini açıkladılar. TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu ve TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın'ın yasalık adınına büyük değer biçtiklerini belirterek, demokratikleşme sürecinin desteklenmesi için her iki genel sekreterin ve ülkeye dönmek isteyen tüm diğer politik göçmenlerin hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınmasını talep ettiler.

Eyaletler ve şehirlerde de başlatılan bu girişim çalışmaları Alman Sendikalar Birliği DGB'li sendikacıları, eyalet ve belediye meclis üyelerini, bilim ve din adamlarını ve demokratik kitle örgütleri temsilcilerini de kapsayarak sürüyor.

Avrupa Parlamentosu'nda Kutlu ve Sargın için imza kampanyası açıldı

Belçikalı parlamenter Jef Ulburghs, Avrupa Parlamentosu'nda Kutlu ve Sargın'ın derhal serbest bırakılması ve onlara yapılan işkencenin sorumlularının cezalandırılmasını isteyen bir metni imzaya açtı. Ulburghs, Türkiye hükümetinin Avrupa Parlamentosu'nun 19 Kasım 1987 tarihli kararına uymadığını ve insan haklarını çiğnemeye devam ettiğini belirterek, “demokratik düşüncelerin yokedilmeye çalışılması ve derin insan hakları bazında Kutlu ve Sargın'ın görüşlerinin engellenmesini kınamak amacıyla” imza kampanyası açtığını ifade etti.

TBKP'yi legal olarak kurmak üzere ülkelerine dönen Kutlu ve Sargın'ın tutuklanarak hapishaneye konulmalarını da protesto eden imza kampanyası metninde şu görüşlere yer verildi: Avrupa Parlamentosu bu olaya karşı derhal protestolarını bildirmiş ve ülkelerinde politik faaliyetlerini serbestçe yapabilmelerini talep etmiştir. O zamandan bu yana Amnesty International'in belirttiği gibi, illegal biçimde 19 gün boyunca gözaltında sayın Kutlu ve Sargın'a işkence yapılmıştır. Biz Belçikalı demokratlar olarak, Avrupa Parlamentosu kararlarına uyulması ve işkence sorumlularının cezalandırılmasını talep ediyoruz.

Belçika Dışişleri Bakanı Tindemans'ın mektubu

“12 AET ülkesi Kutlu ve Sargın ile ilgili politik çalışmaya hazır”

“Sayın Başkan,

17 Kasım 1987 ve 10 Aralık 1987 tarihli mektuplarınızı aldım. Bu mektuplarınızda, TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu ve TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın'ın tutuklandıklarını söylüyorsunuz. Bu olay beni son derece ilgilendirdi. Bundan dolayı Ankara'daki elçiliğimize ve yetkili makamlara bu olayla ilgilenmelerini söyledim.

Elçiliğimizin girişimleri sonucu AET heyetinden 2 kişi kendilerini görebilmiş, ancak konuşmamıştır.

Avrupa Parlamentosu gibi AET üyesi 12 ülke bu olayla ilgili politik bir çalışmaya hazırdır.

Ankara Büyükelçiliğimizin bize verdiği son bilgiye göre, Kutlu ve Sargın 5 Aralıkta tutuklanmış ve Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'nde bulunmaktadır. Geçmişteki duruma rağmen şimdi avukatlarıyla görüşebiliyorlar. Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığı şu anda iddianameyi hazırlamaktadır.

10 Aralık tarihli mektubunuzda avukatlar Rasim Öz ve Atilla Coşkun'un gözaltına alındıklarını bildiriniz. Onlar gözaltında 2 gün tutulduktan sonra serbest bırakıldılar. Serbest bırakılma nedeni ise delilsizlik olarak bildirildi. Saygılarımla.”

Federal Almanya'nın dış politikası bir dönüm noktasında

Savaş tanrısı Mars'ın yerine ticaret tanrısı Merkür geçecek mi?

Ilyas TAŞ

Orta menzilli roketlerin imhası yolunda varılan anlaşmayla NATO'nun Avrupa'daki üyelerinin ulusal güvenlik politikalarında yeni bir durum belirdi. Anlaşmadan en fazla etkilenen ülkelerden biri Federal Almanya oldu. Son aylarda bu ülkede dış politika ve güvenlik politikası alanında başlayan tartışmalar yeni bir aşamaya girdi. Buna paralel ilişkilerinde de bir canlanma var.

Bundan sonra ne olacak? Orta menzilli roketlerin yerini anlaşma çerçevesi dışında kalan (örneğin 500 kilometreden daha kısa menzilli atom roketleri) silahlar mı alacak? Yoksa başlamış olan silahsızlanma süreci yeni adımlarla geliştirilecek mi?

Pentagon, imha edilmesine karar verilen orta menzilli roketlerin yerine Federal Almanya ve Türkiye'ye 500 km'den daha kısa menzilli yeni atom silahları yerleştirerek yeniden bir silahlanma yarışı başlatılmak istiyor. Gerek Federal Almanya'da, gerekse Türkiye'de Amerikalıların bu planlarını ısrarla savunan çevreler var.

Silahsızlanmayı engellemek isteyenlerin üzerinde durdukları başka bir plan da imha edilecek olan Amerikan roketlerinin yerine yine anlaşma dışında kalan Fransız ve İngiliz atom roketlerini koymak. Her iki ülke de ellerindeki atom roketlerini büyük bir hızla modernize etmeye devam ediyorlar. Ocak ayının ikinci yarısında Adenauer ve de Gaulle tarafından imzalanmış olan Fransız-Alman dostluk ve işbirliği anlaşmasının 25. yıldönümü kutlandı. Bu münasebetle Paris'e giden Kohl Fransız devlet başkanı ile her iki ülkenin askeri alanda daha sıkı işbirliği yapmasını kararlaştırdı.

Eylül başında Demokratik Almanya Cumhuriyeti Devlet Başkanı Honnecker'in 1982'den beri beklenen ziyareti gerçekleşti. Kohl ve Honnecker, ülkelerinin üye oldukları ittifaklar çerçevesinde gerilimlerin giderilmesi, barışın güvence altına alınması, diyalog ve uzun vadeli işbirliğinin gerçekleşmesi için çalışacaklarını ifade ettiler.

Yılbaşından birkaç gün önce Bavyera Başbakanı Franz Josef Strauß ömründe ilk defa olarak Sovyetlere gitti, üst düzeyde birçok devlet ve parti temsilcisi ile, bu arada Gorbaçov ile görüştü. Federal Almanya'da politik yelpazenin en sağında yer alan politikacılardan biri olarak tanınan Strauß gerek Moskova'dayken, gerekse Moskova'dan döndükten sonra kendisinden hiç beklenmeyecek sözler söyledi. İşte bunlar birkaç örnek: "Artık savaş devletler-

arası ilişkilerde problemlerin çözümü için bir yöntem olamaz", "ne nükleer, ne yarı nükleer, ne de geleneksel bir savaş olmamalı", "orta menzilli roketlerin imhası daha büyük bir çözüm için başlangıç oluşturmali." Bugüne kadar Sovyetlerle iyi ilişkileri, barışçı işbirliği yollarının açılmasını isteyenlere en ağır biçimde saldırmış olan Franz Josef

Aralık ayında Washington'da imzalanan anlaşmayla başlayan sürecin ilerlemesi için etkin bir kamuoyu yaratılabilirse silahsızlanma yönünde önemli başarılar kazanılabilir.

Strauß'un tutumundaki bu değişiklik kamuoyu için gerçekten şaşırtıcı oldu. Hele Strauß "Sovyetlerin saldırgan ve yayılcı niyetleri var diye korktuğumuz günler geride kaldı" diyerek orta menzilli roketlerden sonra hemen yeni silahsızlanma adımları atılması konusunda Gorbaçov ile aynı fikirdeyim" yönünde bir açıklama da yapınca Frankfurter Allgemeine Zeitung gibi tutucu gazeteler tarafından acı eleştirilere hedef oldu.

Strauß'un Federal Alman-Sovyet ilişkilerine birden önem vermeye başlamasının altında kuşkusuz ekonomik kaygılar da yatıyor. Bavyera başbakanı bunu şu sözlerle dile getirdi: "Sovyet-FAC ilişkilerinde bugüne kadar savaş tanrısı Mars başroldeydi. Bundan böyle ticaret tanrısı Merkür onun yerine geçmeli." Bavyera eyaleti uçak ve uzay sanayinin yoğunlaştığı bir bölge. Strauß'un bu alandaki tröstlerle çok sıkı ilişkiler içinde olduğu da biliniyor. Silahsızlanma yönünde atılan adımlar kalcılık kazanırsa, bugüne kadar silah üretimiyle önemli kâr sağlamış olan bu tröstler için yeni piyasalar bulmak gerekecek. Sovyetlerle, dünya çapında öncülükleri ellerinde tuttukları uzay araştırmaları alanında işbirliği bu çerçevede gündeme geliyor. Nitekim, Strauß'un Moskova'ya gidişinden birkaç gün önce bir Bavyera firması Sovyetlerin ilgili kuruluşu ile uzay alanında işbirliği için ilk ticari anlaşmayı imzaladı. Buna göre 1989-1992 yıllarında Alman firmasının planladığı ve ancak yer çekimsiz bir ortamda gerçekleştirilebilecek bazı deneyler Sovyet uydualarında yapılacak.

1988 başında Honnecker Federal Almanya ve Demokratik Almanya Cumhuriyetlerinin atom silahlarından arındırılmasını, her iki ülkede saldırı silahlarının imha edilmesini ve uçaklar ve tanklar alanında mevcut asimetrisinin silahsızlanma yoluyla giderilmesini önerdi.

Ocak başında Federal Almanya Dışişleri Bakanı Genscher "Batılı politikacıların kimyasal silahların yasaklanması için yeterli çaba göstermemelerini" eleştirdi. Sovyetlerin Batının denetim usulleriyle ilgili bütün şartlarını kabul ettiklerine işaret ederek bütün kimyasal silahların yasaklanıp imha edilmesini öngören anlaşmanın bir önce imzalanmasını istedi. Bu sözler ABD'yi hedef alan üstü kapalı bir eleştiri olarak değerlendirildi.

Nihayet ocak ayının ikinci yarısında Şevardnase Bonn'u ziyaret etti. Böylece beş yıldır ilk defa bir Sovyet dışişleri bakanı Federal Almanya'ya gelmiş oldu. Görüşmelerden sonra yapılan açıklamalardan federal hükümetin kaldırılacak olan orta menzilli atom roketlerinin yerine yeni atom silahlarının yerleştirilmesini kabul etmediği anlaşıldı. Şevardnase bütün kimyasal silahların yasaklanması konusunda Moskova ve Bonn'un aynı görüşte olduğunu belirterek geleneksel silahlarda da radikal bir azaltma yapılmasını önerdi.

Bu yeniden değerlendirme çerçevesinde ABD ile öteden beri var olan ilişkiler daha belirginleşiyor. Askeri strateji ile ilgili çelişkilerin özü şu: Gerek Amerika, gerekse Batı Avrupa'daki strateji uzmanları Sovyetler ile bugünkü koşullarda yürütülecek bir savaşın hem NATO ülkeleri ve hem de Varşova paktı üyeleri açısından intihar etmek olacağına farkındalar. Ancak Atlantik'in iki yakasında bu olgudan farklı sonuçlar çıkarılıyor. Amerikalı uzmanlar ABD'yi Sovyet roketlerine hedef etmeyecek, veya en azından bir Sovyet karşı saldırısının etkilerini "kabul edilebilir düzeye" indirecek bir strateji arayışı içindeler. Bu hedefi, "atom silahlarını yeniden kullanılabilir hale getirmeli" diyerek ifade ediyorlar. Avrupa'ya orta menzilli roketlerin yerleştirilmesi, SDI projesi hep bu amaçlara hizmet ediyor. Avrupa'daki, özellikle de Federal Almanya'daki stratejistler ise bu çabalardan kuşku duyuyorlar, çünkü "kullanılabilir hale" getirilmek istenen atom

Devami 10. sayfada

Pentagon Raporu'nda Türkiye

M.ÇAKIR

... Pentagon'un bütün bunlara dayanarak sözü geçen raporu hazırlaması ve NATO'ya rağmen Türkiye'ye rol biçmesi şaşırtıcı değildir.

SHP'nin Balıkesir milletvekili Önder Kırılı, mecliste, "ulusal savaş sanayii ile ilgili bütün ihalelerin Birleşik Amerika şirketleriyle yapılmasında bir siyasal baskı olup olmadığı konusunda hükümetin açıklama yapmasını" istediği sırada, basında, Pentagon raporu yer aldı ve NATO'ya rağmen Amerikan planlarında Türkiye'ye verilen rol tartışma konusu oldu. Amerikan Savunma Bakanlığı, Pentagon tarafından hayli ünlü savaş uzmanlarına hazırlanan bu raporda Türkiye üzerine, hiç mi duymadığımız niyetler, hiç mi bilmediğimiz planlar gizliydi? Hayır! ABD'nin, önümüzde uzanan 20 yılı kapsayan bu "Uzun Vadeli Strateji Raporu"nda, Türkiye'nin asıl öneminin Ortadoğu'daki konumundan geldiği belirtiliyor, Körfez bölgesine SB'den gelebilecek bir saldırıda, Amerika'nın, Türkiye'deki havaalanlarını ve diğer kolaylıklarını kullanabilmesi gerektiği vurgulanıyordu. Önemli olan, Pentagon'un 20 yıllık stratejisi içine, "egemen" bir ülke olan Türkiye'yi rahatlıkla yerleştirmesi, "Türkiye'nin, Birleşik Amerika ve müttefiklerini Körfez'deki çıkarlarının ve Akdeniz'deki donanmalarının korunmasında kilit ülke" olduğunu açıklamıştı. Herşeyi Türkiye halkından ve meclisten gizli tutan Özal hükümetine karşın, Birleşik Amerika hayli açık konuşuyor, ne Türkiye'ye Ortadoğu'da oynamak istediği rolü gizliyor, ne de Türkiye'den "babasının çiftliği" gibi sözetme alışkanlığından vazgeçmiyordu. Hatta bu rapor üzerine, ABD Savunma Bakan Yardımcısı Fred Ikle ile, raporu hazırlayan ekibin başında bulunan Albert Wohlstetter Washington'da yaptıkları basın toplantısında, Türkiye'nin de sokulacağı bir Körfez Savaşı'nda "NATO garantilerinin bir kenara bırakılmasından" söz ediyorlardı.

Söyle birkaç ay içinde bu konuda birşeyler daha duymuştuk. Örneğin, 1987 yılı Ekim'inde NATO'nun eski başkomutanlarından Amerikalı General Bernard Rogers, Hürriyet gazetesine verdiği bir demeçte, bir Körfez savaşında Türkiye'nin oynadığı rolden ötürü Sovyetler Birliği Türkiye'ye saldırırsa, "bazı NATO müttefiklerinin Türkiye'ye yardım edecekleri konusunda şüphe işaretleri olduğunu, bu durumda NATO antlaşmasının 5. maddesinin işlemlenemeyeceğini" söylemişti. Daha yakın zamanda, geçen yılın Aralık ayında, ABD'nin eski Ankara büyükelçilerinden (1967-69 yıllarında) Robert Komer, Hürriyet gazetesinin kendisiyle

yaptığı söyleşide, üsler anlaşması görüşmelerinde, Amerika'nın metne belirsiz ifadeler koydurtmaktan yana olduğunu, böylelikle de NATO sınırları dışında daha rahat hareket etme imkanı kazanmak istediklerini" açıkça ifade etmişti. "Diyelim ki" diyordu Komer, "Sovyetler Azarbeycan'a saldırdı, onları durdurabilmek için tek imkanımız uçaklar olacaktır. Dolayısıyla bir hava hareketi düzenlemek için İncirlik ve Erzurum'daki hava üslerinden yararlanmak isteriz. Ancak, anlaşmaya göre bunun yapılabilmesi Türk hükümetinin iznine bağlıdır. Benim görüşüme göre, Türklerin kararı "hayır" olacaktır. **Bununla birlikte**, Türk hükümeti bize Erzurum, Batman ve Muş'taki hava üslerinin imkanlarını iyileştirmemiz için izin vermiş bulunmaktadır." (Hürriyet, 28.12.1987)

İran Azarbeycanı ve Körfez gibi, ABD'nin çıkarlarının söz konusu olduğu, NATO alanı dışındaki bu alanda büyüyecek bir çatışmada, ABD'nin Türkiye'de elde ettiği olanaklardan yararlanmak istediği açık. Birleşik Amerika bunu gizlemiyor. Saklayan Türkiye hükümetidir. Ayrıca, ABD, çatışma NATO alanı dışında olacağına göre, doğal olarak NATO'lu müttefiklerin Türkiye'ye yardıma gelmesinin de garantisi yoktur, diyor. Bunu, "Aman ha, aklınızı başınıza toplayın, NATO'da yardımınıza gelmez. Sakın benim oyunuma gelip çatışmaya filan girmeyin" diye mi söylüyor? Tam tersine, Türkiye'yle yapılan ikili anlaşmalara dayanarak ve Türkiye'nin en büyük güvencesinin Amerika olduğunu hissettirerek, "en büyük ve baş müttefik" edasıyla konuşuyor. ABD, 1982'de imzalanan hava alanlarının modernizasyonuna ilişkin Mutabakat Belgesi'ne, 12 Aralık 1986 tarihinde, bir 5 yıllığına daha uzatılan ABD-Türkiye Savunma İşbirliği Anlaşması'na dayanıyor. Kasım 1982'de imzalanan Mutabakat Belgesi'yle yeni kurulan Mus ve Batman üsleriyle, genişletilen 9 havaalanının statüleri belirlenmiş. Cumhurbaşkanı Evren de Muş ve Batman üslerinin "24 ya da 48 saatliğine yabancı birliklere açılabilceğini" söylemişti. (Milliyet, 8 Ağustos 1985). Bu süre Amerikan güçlerinin Türkiye'den Basra Körfezi'ne müdahalesi için yeterlidir.

Ayrıca da Türkiye, "SIA" anlaşmasını NATO'yla değil, Amerikan hükümetiyle bağlamıştır. Pentagon'un bütün bunlara dayanarak sözü geçen raporu hazırlaması ve NATO'ya rağmen Türkiye'ye rol biçmesi şaşırtıcı değildir. ABD'yle yaptığı anlaşmalarla bir sürü yükümlülük altına giren Türkiye'nin beklenmedik serüvenlere de sürüklenmesi şaşırtıcı olmayacaktır. Bu rapor üzerine, Türkiye'nin Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü İnal Batu'nun "ülkemizin böl-

gede NATO dışı hiçbir yükümlülük almayacağı" yönündeki sözü de bunun için halkımızı ferahlatıcı bir söz değildir.

Milliyet gazetesinde dış politika yorumcusu Sami Kohen'in de belirttiği gibi, bu rapor Türkiye'nin, ABD'nin "21. yüzyıla yönelik stratejisinde giderek artan bir önem kazandığını gösteriyor. Bu raporda "tavsiye edilen husus, ABD'nin özellikle Körfez'deki çıkarlarını korumakta Türkiye'nin bu öneminden daha fazla yararlanmasıdır." (Milliyet, 15 Ocak 1988). Ancak, basında, Amerika'ya rest çektiği ve Torejón üssünden pilısını pirtısını toplamasını istediği için İspanyol hükümetine ders vermeye kalkan Coşkun Kırca gibi yazarlar, hâlâ sorunu "risk-hizmet-bedel" ilişkisi içinde görmekte, bütün bu planlar karşısında Amerika'nın ödemesi gereken "bedel" hesapları yapmaktadır.

Son Pentagon raporu Türkiye'ye içinde bulunduğu tehlikeyi bir kez daha hatırlatıyor. ABD'yle imzalanmış olan "SIA" anlaşması, Türkiye'nin tepesinde sallanmaktadır. ABD'nin bir çok keşifler Türkiye'yi tehlikeye sokarak kullanmaktan çekinmediği İncirlik üssü 7 yıldan bu yana her yıl biraz daha geniş yatırımlara konu olmaktadır. Torejón üssündeki nükleer silah taşıyan F-16'ların İncirlik üssüne yerleştirilmesi sözkonusu edilmektedir. İspanya'daki yetkililer, Amerika'nın Türkiye üzerindeki planları konusunda endişelerini belirtmişler, Türkiye'deki İncirlik üssünün, ABD'nin, Ortadoğu ve sosyalist ülkelere karşı yararlanabileceği en büyük cephanelik haline getirilmek istendiğine işaret etmişlerdir. Bütün bunlar için halkın önünde, mecliste açıkça konuşulmuyor?

Dış politikayı "şeffaflaştıracağız" diyen Özal hükümeti söylediğinin tam tersini yapmaya devam etmektedir. Hükümetin dış politikasının ve milli savunma konularının mecliste bir genel görüşmeyle ele alınması yolundaki SHP önerisi, Başbakan Özal tarafından reddedilmiştir. Özal hükümeti SIA anlaşmasını, ek mektubun maddelerini, ABD'ye verilen ödünleri halktan ve meclisten gizliyor. Açıklığın olmadığı yerde tehlike vardır. Türkiye "egemen" bir ülkeyse, Amerika'nın 20 yıllık planlarında nasıl yer alıyor?

Türkiye'nin dış politikası, yabancı ülkelerle yapılan anlaşmalar, bu anlaşmaların Türkiye'ye getirdiği yükümlülükler halktan, parlamentodan gizli, birkaç generalin ve yetkilinin kapalı kapılar ardında imzaladığı belgeler olarak kalmamalıdır. Türkiye demokrasi güçleri Özal hükümetinden açıklık talep ediyor. Dış politika parlamentonun denetimine ve halkın demokratik katılımına açık olmalıdır. Türkiye'nin dış politikası demokratikleştirilmelidir. □

MALİ ÖZVERİ KAMPANYASI

MALİ ÖZVERİ KAMPANYASI (6)

Yaprak	50,-
Derya	200,-
Haschlak'lı Genç	200,-
VVN'li Dostlar	120,-
Heilbron'lu Dostlar	1.850,-
Hakkı Durmaz	110,-
Yasemin Yıldız	50,-
Nazım Devam	50,-
Zeliha Nergiz	20,-
Nazım Çelik	50,-
Nazan Güneş	40,-
Seydi Aydoğan	50,-
Aysel Güzütok	20,-
Ziya Savaşıyor	25,-
Mesude Çınar	25,-
Niyazi Yolcu	50,-

TOPLAM 33.284,- DM
35,- Dolar 5 Altın Bitezik

MALİ ÖZVERİ KAMPANYASI (7)

Papüya Kadın Grubu	200
Murtaza Tatlıköy	50
Necip Güneş	25
Güneş Partî Örgütü	200
Yeşilyurt	100
Kadir Can	150
Nesimi Akyüz	350
Ayşe Yıldız	30
Junge Pioneer	50
Freiheit f. Kutlu-Sargin	1092
Bayburtlu İhsan	50
Çerkez Nejat	20
Baş Kızıtoprak	100
A.Ş. Wiesbaden	60
Bağ İşçileri	300
Rotes Schloss	60
I.Papu	300
Fidan	300
Karaoğlu	50
Rüstem Kalaycı	300
Keloğlu ve Karısı	300
Demirci	410
Can	10
I.Canbolat	350
Kenm	300
Bedrettin	20
Önder	50
Bediş	100
Köylü	50
Yılmaz Kadın	20
Rumuzsuz	50
Dayanışma 6 A	1670
Baş Kadınlar A	400
Yıldız	730
Hacı Kudret	870
Mustafa Ayvazoğlu	50
Ali Ural	300
Hüda Şemsettin	50
Bana Yetiş	20
Erdal	100
R.Demir	50
Ali	50
İpek	500
Helga	500
Belçika'dan	

TOPLAM: 10.257,-DM
+ 1 Altın Kolye

MALİ ÖZVERİ KAMPANYASI (8)

Azad ve Mizgin	1000,-	DM
Rezan ve Rojda	500,-	
Çiya ve Zozan	500,-	
Size Güveniyoruz	300,-	
Aydemir	100,-	

Ali Dinmez	50,-
Kemal Karamüsel	50,-
Ali Duran	50,-
Hüseyin Öz	1.000,-
Necla Öz	1.000,-
Boris	200,-
İbrahim Bulut	200,-
Yücel Akar	150,-
Hüseyin Batır	100,-
Bochum'dan Dostlar	500,-
Belçika'dan	526,-
Belçika'dan	500,-
Belçika'dan	7.500,-
Harun Akçadağ	50,-
Belçika	25.000
Belçika	105,-
Belçika	20,-
TOPLAM	6.776,-
	7.500,-

MALİ ÖZVERİ KAMPANYASI (9)

İşık P.Ö.	700,-
Arzu Genç	200,-
Wiz. İşçi Grubu	190,-
L.Inanmış	150,-
Kahveci	50,-
Futbolcu	50,-
Danış	100,-
Abla	20,-
Manav	50,-
Gececi	100,-
Temsilci (16 yaş)	100,-
Rüsselsheim Opel Fabrikası	1400,-
MIR	500,-
Cennet Ana-Mühim	100,-
Ressam	100,-
Memo	50,-
Onbaşı	100,-
Yadigar	20,-
A.Fee	150,-
Çavuşlu Dağın	1.227,58
Selim Köln	500,-
13 Yaş Köln	100,-
Dayanışma Köln	500,-
Kırve	50,-
Rızgar	50,-
Memo	50,-
Mehmet Can	50,-
Bochum'dan Dostlar	500,-
Tudeh	105,-
G.Gençlik Grubu	200,-
Bir Taksi Söföru	100,-
Weihnachten'de DKP'den	387,-
Kutlu-Sargin'in arkadaşları	75,-
Katki Grubu	1.680,-
İlker Çağday	75,-
Düsseldorf' Gençlik Bir.	500,-
Yılmaz Önder	100,-
S.G.Karakız	50,-
Düssel. Yıbaşı Eylencesi	260,-
Kutlu-Sargin'a Aachen'den	1.000,-
TOPLAM	11.689,58
	DM

MALİ ÖZVERİ KAMPANYASI (10)

Ali Durugöl	100,-
Muammer	40,-
Azmi Yazar	50,-
Lale Çalışkan	112,-
Hamdi Güleriyüz	20,-
Luisa	200,-
Özgür Savaş	30,-
Lütfi İleri	25,-
Zeki Çiçek	200,-
Kazım	150,-
Samir Kuru	100,-

Hamo	100,-
Dursun Kan	30,-
İleri Parti Örgütü	135,-
Akış	50,-
Düzenli Özveri Grubu	158,-
Zülfikar Devrim	150,-
Emek	100,-
Tromel	25,-
Çelik Parti Örgütü	1.050,-
Recklinghausen'den dostlar	420,-
M.G.Caner	150,-
Hikmet Ö.	250,-
H.Steinbach	50,-
İlyas T.	50,-
İşin S.	100,-
Yıbaşı Eylencesi-Gewelsberg	534,50
DKP Üyeleri-Gewelsberg	200,-
Çalışma Grubu	170,-

TOPLAM 4.749,50 DM

MALİ ÖZVERİ KAMPANYASI (11)

Derya Akin	300,-	DM
Ali Kaya	50,-	
Ali Ak	20,-	
Ahmet Keser	20,-	
Turan Engin	1 Altın Yüzük	
FİDEF GYK Üyeleri	605,-	DM
Belçika'dan	15.000	BF
Belçika'dan	23,-	DM
Belçika'dan	32,-	Dolar
Belçika'dan	3,-	FF
Belçika'dan	1,-	Pound
Belçika'dan	5,-	Şilin
Düsseldorf Uğurlamadın	3.143,-	DM
Kızıtepe	100,-	
Ömer	300,-	
Şehar	100,-	
Kemal	200,-	
Cemal	200,-	
Mehmet	200,-	
Şevket	300,-	
Murtaza	200,-	
Üstü Kapalı	100,-	
Üstü Açık	50,-	
Aşık	100,-	
Willi Maier	100,-	
Yılmaz	50,-	
Dayanışma I	500,-	
Dayanışma II	700,-	
Dayanışma III	1.000,-	
Celal	100,-	
Berbel Barbara	50,-	
Ufutepe	50,-	
Oldenburg'dan:		
Feridun Acar	300,-	
Selvi Eroğlu	300,-	
Aytekin Güler	200,-	
Fevzi Ateş	100,-	
Cem Ayanlı	50,-	
Ali Selvi	100,-	
Esmâ Mertoglu	50,-	
Melih Ertan	100,-	
Arife Kaçmaz	100,-	
Aysen Durmuş	50,-	
Folklor Grubu	150,-	
Etem Kurt	100,-	
Haydar Giresunlu	300,-	
Behroz Tekin	500,-	
Münur Tekdemir	150,-	
Cemile Tuncer	100,-	

TOPLAM 11.211,- DM
15.000,- BF

5,- Şilin
3,- FF
32,- Dolar
1,- Pound
1 Altın Yüzük

Sorunun politik çözümü için diyalog ve işbirliği

KÜRT SORUNU MECLİSTE

Haldun GENÇ

"Demokrsiden yana güçlerin ül-kemizin gerçek sorunları, halkın temel istemleri doğrultusunda hükümetin politikasını etkileme yönünde diyalog ve demokratik işbirliğine yönelmeleri zorunlu-luktur."

SHP Milletvekili Mehmet Ali Eren'in, gündem dışı özel olarak TBMM kürsüsünde yaptığı konuşmayla yeni bir boyutta gündeme gelen Kürt sorunu, geçtiğimiz günlerde kamuoyunun üzerinde konuştuğu, çeşitli çevrelerin fikir belirttiği başlıca konu oldu.

Kürt sorununun meclis kürsüsünde dile getirilmesine "dayanamayan" gerici ve şövenistlerce büyük tepki gösterilen Eren'in konuşması, son seçimlerle "istikrarı sağladıklarına" emin olan ve hiç bir zaman ülke sorunlarından herhangi birinin mecliste tartışabileceğini düşünemeyen 12 Eylül'ün devamcılarınca bir hayli öfkeyle karşılandı. Hatta onlar daha da ileriye giderek, Türkiye Kürdistanı'nda süregiden ulusal baskı ve asimilasyon politikası ile ilgili sözleri telaşla meclis tutanaklarından kazımaya kalkıştılar.

Kuşkusuz SHP'li milletvekilinin "ağzını kapatmak" için meclis kürsüsüne gözöldönmüşçesine saldıranlar" yalan söylemiş" olmasına sinirlenmemişlerdi. Sözkonusu olan, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan beri varlığı inkar edilen, yok sayılan Kürt sorununun meclis kürsüsünde, resmi çevrelerin gozyumamacağı boyutta, çıplak biçimde gündeme getirilmiş olmasıydı. Bu nedenle, de Kürt ulusal sorununa ilişkin gerçeklerin konuşulmasına en başta rejimin T.Kürdistanı'nda Kürt halkına yönelik yürüttüğü ulusal baskı ve zulümün sürmesini savunan güçler karşı çıktılar, gerçeklerin üstünü yalan ve demogojıyla örtmeye çalıştılar.

Eren konuşmasında, Türkiye Kürdistanı'nda insanlık dışı boyutlara varan baskı ve asimilasyon uygulamalarının yalnızca bir bölümünü dile getirmiş, Kürt halkının varlığını inkar edildiğini, dili ve kültürünün yasaklandığını, Kürtlerin isimlerinin değiştirildiğini, bölgenin geri bırakıldığını söylemiştir. Eren, sorunun tabu olmaktan çıkarılmasını, bütün yönleriyle ele alınarak gerçekçi çözüm önerileri üzerine tartışılmasını önermiştir. Gerçeklerin üstünü şövenist kampanyalarla örtme çabasında olanların dışında hangi demokrat bu

değerlendirmeye karşı duyarsız kalabilirli?

Komünistlerin, Kürt devrimci ve demokrat güçlerin ilkesel olarak dile getirdikleri ve geniş bir kesimce kabul edildiği gibi, Türkiye'de bir Kürt sorunu vardır. Kürt ulusal sorunu, Kürt halkının varlığının tanınmamasından, ulusal demokratik haklarının yasaklar altında tutulmasından kaynaklanan politik bir sorundur. Ancak, geçmişte beri egemen güçler bu sorunu zorla asimilasyon yöntemleriyle çözmeye çalışmışlar, bölgede, ırkçı şöven, politikaların uygulayıcısı olmuşlardır. Zorla göç ettirme, isim değiştirme ve bölgedeki sınırsız devlet tetörü hep bu amaca hizmet etmiş, Kürt halkının ulusal demokratik mücadelesi her dönem baskı altına alınmaya çalışılmıştır.

12 Eylül sonrası gündeme gelen ise, sorunun askeri yollardan çözülmesi çabalarının, en kaba insan haklarını bile çiğneyen, Kürt halkına tarifi olanaksız acılar getiren şiddet yöntemleridir. Şimdi bölge özel bir statüyle yönetilmekte. Bölge Valisi'nin emrinde askeri birlikler, özel timler, köy korucuları "sorunun askeri çözümü" yönünde hizmet görmektedir. Türkiye Kürdistanı'ndaki devlet terörünün günlük basına yansıyabilen küçük bir bölümü bile, insanım diyen hiç kimsenin sessiz kalamayacağı boyutta, insanlık dışı niteliktedir.

Öte yandan, Türkiye Kürdistanı'nda Kürt ulusal ve demokratik hareketlerinin yasal politik çalışma yapmaları da yasaktır. Kürt ulusal demokratik hareketine yönelik saldırılar ve sindirme çabaları, bugüne dek süregelmektedir. Tüm bunlara karşın, onlar ne Kürtlerin ulusal benliğini yok edebildiler ne de ulusal demokratik mücadelelerini. Aksine, sorun Türkiye'nin toplumsal yaşamının her alanını etkileyen ve barış ve demokrasi mücadelesinin en temel sorunlarından biri olarak hep gündem de kaldı. Tüm baskı ve engellemele-re karşın sorunun yeni bir boyutta meclis gündemine gelmesi bu açıdan Kürt halkının yok edilemeyen ulusal bilincini yansıtır.

T.Kürdistan'daki uygulamalara, Kürt ulusal sorununun demokratik çözümünden yana olanlardan sorunun askeri şiddet yöntemleriyle çözümüne karşı olan, bölgede insan haklarının çiğnenmesine, bölgenin geri bırakılmış olmasına karşı çıkan kesimlere kadar geniş bir çevre tepki duyuyor. Yine, uluslararası kamuoyunun Kürt sorununa yönelik duyarlılığı gittikçe artmakta, Türkiye'de insan hakları sorunu

Kürt halkının varlığının tanınması gerekliliği ile birlikte dile getirilmektedir. Bu açıdan, rejimin en fazla hassasiyet gösterdiği nokta, uluslararası kamuoyunun dikkatinin bu konu üzerinde toplanması "tehlikesi" ve ülkede de demokratik muhalefetin Kürt sorunu çevresinde oluşabilecek bir diyalogu "tehlikesi"dir.

Nitekim, Özal, hemen yaptığı açıklamasında "Memleketimize dışarıdan te sir etmek isteyen bazı güçler vatandaşlarımız arasında ayırım yapmaya çalışmaktadır" deyiverdi. Gerici, şövenist güçler, azgın bir şövenist kampanyayla, 'bölücülük' yapıldığını, Kürtlerin, "azınlık" olmadığı yaygaralarıyla Lozan arşivlerini karıştırmaya başladılar. Ortaya çıkan gerçek ise, Kurtuluş savaşında emperyalist işgalcilere karşı Türk halkıyla birlikte çarpışan Kürt halkının varlığı ve Cumhuriyet'in kuruluşundan beri Kürt halkının üzerindeki ulusal baskı, Kürt ulusal hareketine yönelik zorbalıklar oldu.

Ulusal demokratik haklarına sahip olmak Türk halkı kadar Kürt halkının da hakkıdır diyenleri "bölücülük"le suçlayanlar, yine en başta muhalefeti bölmeyi hedeflediler. Bununla yetinmediler, sosyal demokrat hareketi ve SHP'yi bölme çabasına giriştiler. Bu amaçla SHP Milletvekili Eren'e ceza çağrılarını çıkarttılar. Burada da azınlık sosyal demokrat düşmanları dahi SHP'nin 'iyilik meleği' oluverdiler. Mecliste ANAP milletvekillerince estirilen terörün ardından Tercüman gazetesinde sürdürülen şövenist kampanyanın yanısıra, Hürriyet'te de Çoşkun Kırca kalemini eline aldı ve: "Bu durumda SHP grup organlarına düşen görev, bu milletvekili hakkında gereken parti disiplini yaptırımlarına başvurmaktır...SHP hem kendisine hem de memleketle hizmet etmek istiyorsa, bu kişiyi kovmanın parti içinde yaratabileceği sakıncalara açık gönülle katlanmak zorundadır." diyerek, Eren'in SHP'den kovulmasını istedi. Böylece, gerici, militarist rejimin destekçileri en zayıf noktalarından birini bu uğursuz yolla kapatma çabasına giriştiler. Onlar ayrıca dikkatleri Kürt kökenli milletvekillerinin üzerlerine çekerek, onları ve onlara destek verebilecek kesimleri sindirme amacına daydılar.

Şövenist saldırılar geriletilir, geriletilmelidir. Kürt sorununun mecliste gündeme gelmesiyle birlikte gelişen tartışmalarda SHP Genel Başkanı İnönü'nün, "Farklı kültürlerin mevcudiyetini kabul ediyoruz ve onların

Türkiye'nin ortak kültürünü zenginleştirceğini ifade ediyoruz. T.Cumhuriyetinin üniter yapısı içinde insan haklarına saygılı bir yaklaşım istiyoruz. "sözlerinin ardından Kürt sorununun siyaset konusu yapılmaması yolu açıklamaları, Kürt sorununu politik tartışma yolu dışında, askeri şiddet yöntemleriyle çözme yanlılarının şovenist saldırılarını geriletme yolunda ancak bir engel olabildi.

Gerçekleri görmek istemeyenler dışında büyük bir kesim Kürtlerin varlığını biliyor, dile getiriyorlar. Kürtlerin var olduğunu, Kürt halkının yaşadığı T. Kürdistanı'nın geri bırakılmış olduğunu, burada en kaba insan haklarının bile çiğnendiğini bilmeyen, bunları dile getirmeyenler Türkiye'de demokrasiyi ve insan haklarını bütün boyutlarıyla savunuyor olabilirler mi? SHP'li Eren'in gerçekleri meclis kürsüsünden dile getiren sözleri, gerçeğin üzerini yalanla, demogojıyla örtmek isteyenlerin dışın da herkesi sevindirmeli, bu girişim desteklenmelidir.

Meclisteki son tartışma sonrası gelişmelerin de gösterdiği gibi, Kürt sorununun tartışılmasına karşı çıkan güçler demokrasinin düşmanı, militarist ve gerici güçlerdir. Bu güçler her dönem Kürt sorunundan korku duydular. T. Kürdistanı'nda devlet terörünün, ulusal baskının devamından yana oldular

Bu güçler, Kürt sorunu da içinde ülkenin gerçek sorunlarının parlamento da tartışılmasına karşıdır. Nitekim mecliste ANAP çoğunluğuyla kabul edilip önergeyle, SHP milletvekili Eren'in meclisteki konuşmasına yasak konulmuş, Kürt sorunu ile ilgili söylenenlerin meclisin dışında açığa vurulması ve tekrarlanmaması kararlaştırılmıştır.

Özal hükümeti ve meclisteki ANAP çoğunluğu Türkiye'nin temel sorunlarının özgürce tartışılmasını engellemek, mecliste gelecekte de gerçek sorunların gündeme girmesinin önünü tıkamak niyetindedir. 12 Eylül'ün devamı bu amaçla rahatlıkla 1982 Anayasası'nın 83. maddesindeki hükme dayanarak meclis kürsüsündeki konuşmanın

dokunulmazlığını kaldırdılar. Antidemokratik, otoriter yöntemleri ülkenin gerçek sorunları, halkın temel istemleri gündeme geldiğinde kolaylıkla işletebileceklerini gösterdiler.

Bu koşullarda demokrasiden yana güçlerin ülkemizin gerçek sorunları, halkın temel istemleri doğrultusunda hükümetin politikasını etkileme yönünde diyalog ve demokratik işbirliğine yönelmeleri zorunluluktur. Kürt sorununun politik çözümünün yolunu açabilmek için gerekli olan da budur.

Sorunun politik çözümünün yolunu açabilmek için başlıca koşul özel askeri birliklerin T.Kürdistanı'ndan geri çekilmesi, olağanüstü askeri ve idari uygulamaların kaldırılması, baskı ve zorbalığa son verilmesidir. Demokrasiden yana geniş güçler bu istem çevresinde bir diyalog içine girebilmelidirler. TBKP Program Tasarısı'nda da belirtildiği gibi, sorunun iki halkın ortak çıkarları, Kürt halkının özgür iradesi temelinde adil, demokratik ve barışçı bir çözüme kavuşturulmasının yolunu açabilmek için Türk ve Kürt tüm ulusal güçlerin ortak çabaları gereklidir. □

DİSK'in Kuruluşunun 21. yıldönümünde

ÜLKEMİZİN GÜÇLÜ BİR SENDİKAL HAREKETE İHTİYACI VARDIR

Ülkemizde sendikal harekette adından en çok söz ettiren, toplumsal-politik gelişmelere yaptığı etkiyle işçi sınıfı ve öteki emekçi kesimler üzerinde derin izler bırakan DİSK'in kuruluşu üzerinden tam 21 yıl geçti. Bu 21 yıl aynı zamanda Cumhuriyet tarihinin yaşadığı en karmaşık, en çelişkili ve önemli alt-üst oluşların yaşandığı bir dönemdir.

13 Şubat 1967'de DİSK'i kuran beş sendika, kuruluş bildiğinde, "...Türkiye işçi sınıfının tüm çıkarları, hakları ve özgürlükleri için biraraya geldik" diyorlardı. 12 Eylül 1980'de faaliyetleri askıya alınana kadar DİSK'in yürüttüğü 13 yıllık aktif mücadelede bu ilke şaşmaz bir pusula oldu. Türkiye işçi sınıfının çıkarları, hakları ve özgürlükleri için mücadele "Hak verilmez alınır" ilkesinde somutlandı. DİSK'i DİSK yapan ilkeler bu 13 yıllık mücadele döneminde şekillenmişti, 12 Eylül'ün karanlık günlerinde de işçi sınıfına yol gösterdi. Aradan geçen 21 yıl bu ilkelerin işçi sınıfı içinde derin kök saldığını, toplum üzerinde derin izler bıraktığını gösterdi.

12 Eylül darbesinin işçi sınıfına, onun örgütlerine, en başta da DİSK'e karşı saldırısının sonuçlarını iyi bili-

yoruz. Süngü zoruyla hakların geri alınması, işçi sınıfının hak aramada başvuracağı örgütlerin işlevsiz kılınması, ücretlerin yarı yarıya düşmesi, tekel kârlarının ise 12 kat artışına yol açtı. DİSK, ve DİSK'e bağlı 28 sendika beş yıllık bir yargılamanın ardından yerel bir mahkeme kararıyla kapatırken ve 264 yöneticisi 15 yıla varan hapis cezasına mahkum edilirken, kârlarını katlayan bu işbirlikçi holdingler önemli bir hedefe ulaştıklarını, DİSK'i örgütsel olarak ortadan kaldırdıklarını sanmışlardı. Oysa DİSK, düzmece iddialara dayanılarak sonuçlandırılan mahkeme kararlarına rağmen, ilkelenyle, mücadele gelenekleriyle işçilerin bilincinde, Türk-İş'te, bağımsız sendikalarda yaşıyor.

DİSK bugün sendikal harekette, işçilerin çıkarları için, sendikal hak ve özgürlüklerin eksiksiz sağlanması için ve demokratik Türkiye için yürütülen mücadelede bir geleneğin, bir kararlılık çizgisinin adıdır. Bu çizgi 12 Eylül öncesi koşullarında, ülkeyi geri götürmeye, ekonomik, siyasi hakları kısıtlamaya, demokrasiyi yoketmeye yönelik girişimlere karşı gerçekleştirilen eylemlerde, direnişlerde oluşmuştur. Bugün işçilerin sendikaları aracılığıyla ülkenin ekonomik ve toplumsal sorun-

larının çözümüne katılma, ülkenin kaderinde söz sahibi olma, toplumsal rollerini artırma istekleri bu mücadele çizgisinin günümüzdeki etkilerinden kaynaklanıyor.

Sendikaları politika dışında tutma, toplumsal rollerini sınırlama çabalarının, sendikaların güçlenmesini önlemeyi amaçladığı artık iyi biliniyor. Bugün sendikalara konulan siyaset yasaklarının, sendika-siyasi parti ilişkilerine getirilen kısıtlamaların temelinde de bu amaç yatıyor. Oysa geçmişte gerçekleştirilen politik karakterli eylemlerle sendikaların etkisinin artmasının yanı sıra, politik gelişmelerin seyri üzerinde etkide bulunabilmiştir. Örneğin, DİSK tarafından 16 Eylül 1976'da DGM'lere karşı gerçekleştirilen genel grevin parlamentoyu ve yargı kurumlarını etkileyecek boyuta ulaşması bunun en iyi kanıtıdır.

Ancak bütün bunlara karşın, o günün koşullarında işçi sınıfının, demokrasinin korunmasında üzerine düşen görevleri yapabilmesi için yeterli güce sahip olmadığı da açıktır. Sendikal hareketin bölünmüşlüğü, iki büyük konfederasyon arasında demokrasinin korunması hedefinde, işbirliğinin ve or-

► tak eylemin sağlanamamış olmasının ağır sonuçlarını 12 Eylül sonrası bütün işçi hareketi yaşamış, kazanımlarını önemli ölçüde yitirmiştir. Acı deneyimler ışığında çıkartılan en önemli ders ise, "işçi sınıfını, demokrasinin korunup güçlendirilmesinde üzerine düşen görevleri yapabilecek bir güç haline getirmek için bugün ne yapılmalı?" sorusuna yanıt aramaktır. Bu ise ancak sorunlara geniş bakılabildiği ölçüde mümkündür.

Sorunlara geniş bakabilmek, bugün sendikal harekette varolan tüm olanakları, diri güçleri görmek ve iyi değerlendirmek demektir.

Bu noktada, politik gelişmeler üzerindeki etkisi bakımından iki önemli gelişmeyi ve ülkenin en büyük sendikal örgütü Türk-İş'i bu gelişmeler karşısında takındığı tutumu hatırlamak yerinde olacaktır. Dün, savunduğu "partiler üstü politika" ile politik gelişmelere müdahaleden kaçınan Türk-İş 6 Eylül referandumunda "yasaksız demokrasi için evet" sloganı altında bir kampanya yürüttü. 29 Kasım seçimlerinde de açıkça iktidar partisine karşı cephe alan Türk-İş, "ANAP'a oy yok" çağrısı altında çeşitli toplantılar düzenlendi. Türk-İş'in bu kampanyalarının yeterince etkili olmadığı, konfederasyonun gücünün harekete geçirilmediği, kampanyaların çerçevesinin sınırlandırıldığı yolunda son derece haklı eleştirilerin varlığını unutmadan, bu kampanyaların bir başka yönü üzerinde durmak istiyoruz.

Geleneksel Türk-İş politikalarının tersine, ülkenin kaderini etkileyen politik bir sorunda, politik bir tavırla karşılaştık.

Hükümetin her iki kampanyadan ötürü Türk-İş'in defterlerine ekloyp, yöneticileri hakkında soruşturma başlatması da, eylemlerin boyutlarından çok niteliğiyle bağlıdır. Önemli olan sendikaları güçlendirecek ve politik gelişmelere etki edecek eylemlerin başarılı sonuçlar vermesini sağlamak ve bunun için de sendikaları vargüçle desteklemektir.

1988'DE EYLEMSİZLİĞİ AŞMAK VE SENDİKAL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ EKSİKSİZ SAĞLAYABİLMEK

Türk-İş 1987'yi "eylem yılı" ilan ederek, hükümeti protesto için Samsun'da, grevcilerle dayanışma için de İzmit ve Seydişehir'de mitingler yaptı. 1987'ye damgasını vuran eylemler ise deri, metal ve petrokimya işkolunda gerçekleşen toplu grevler oldu. Bu işkollarında işveren sendikalarının hükümetle birlikte yürüttüğü saldırıdan göğüslemek durumunda kalan sendikalar haklı olarak Türk-İş yönetiminin destek ve dayanışmasının yetersiz

kaldığına işaret ettiler. Bu eleştiri aynı zamanda Türk-İş'in önümüzdeki dönemde yürüteceği çalışmaları aynı zamanda Türk-İş'in önümüzdeki dönemde yürüteceği çalışmalara yönelik ciddi bir uyarı oldu. Çünkü Türk-İş, 1988 yılı "sendikal hak ve özgürlükleri eksiksiz sağlamak için eylem yılı" ilan etmiş bulunuyor. Bu önemli hedefe ulaşabilmek büyük sorumluluk, özveri ve ciddi bir çaba gerektiriyor. Hak-İş'le başlatılan diyalog ve bağımsız sendikaların da bu işbirliği kapsamına alınacağı yolundaki açıklama, Türk-İş yönetiminin eski konumlarını bir yana bırakarak konfederasyon dışındaki güçleri de birleştirme yönünde eğilimler taşıdığını gösteriyor. Bu eğilim güç kazanırsa, sonuçta bu sendikal hareketi güçlendirecektir.

Türk-İş önüne bu hedefi koyarken, sendikal yasalardaki değişikliği sağlayabilecek bütün reel güçleri hesaba katmak durumundadır. Bunun için hükümet düzeyindeki girişimleri, muhalefet partilerinin desteğini sağlayarak parlamento içinden ve dışından güçlü bir baskı yaratarak sürdürmek durumundadır. Bugün sayısal bakımdan işçi hareketinin isteklerine duyarız kalacak gibi görünen bu parlamentoda, çalışma yaşamının sorunlarını iyi bilen, DİSK'te ve Türk-İş'te en sorumlu görevlerde bulunmuş milletvekillerinin çabaları önem kazanmıştır. Şimdi öne konan sendikal hak ve özgürlükleri eksiksiz kazanma hedefinin gerçekleşmesi için daha geniş olanakların varlığından söz etmek mümkündür. Sendikal hakların eksiksiz kazanılması, elbette en büyük sendika haksızlığın, işçi sınıfına karşı yöneltilen saldırının bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasını da içerir. Burada söz konusu olan, DİSK ve bağlı sendikaların yeniden açılması, tüm yargılamaların sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılması, DİSK'in malvarlığının iade edilmesidir. Komünistler bu taleplerin elde edilmesi için çalışıyorlar.

Sendikal harekette yeni bir döneme giriliyor. Bu dönemde işçileri ve sendikaları, hem sendikal yaşamı düzenleyen yasaları demokratikleştirme, hem de ağırlaşan çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirme yönünde etkili bir mücadele bekliyor. Bugün içinde bulunulan durum kolay başarı vaatmiyor. Hükümetin iç ve dış borçları ödeyebilmek ve bütçe açıklarını kapatabilmek için yine emekçilerin cebine el attığı, aylık yüzde 40'lara varan zamların, ücretlerde büyük tahribata yol açtığı koşullarda sendikalardan yükselen "ek zam" istemi önemli bir politik sorundur. Bu isteği kabul ettirebilmek, hükümete izlediği ekonomik sosyal politikalarda değişikliklere gidilmesini dayatmakla eşanlamlıdır.

Şimdi sendikaların isteği Türk-İş'le Hak-İş arasında bu konuda başlayan işbirliği çalışmalarının, bağımsız sendikaları da kapsayacak ölçüde genişlemesi ve zaman yitirilmeden bir sonuca ulaştırılmasıdır. Sendikal hareketi güçlendirecek böyle somut hedeflerin önemini, Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Münir Ceylan şöyle ifade ediyor: "Talepler birlikte kararlılıkla savunulmalıdır. Böylesi somut ifadeler çerçevesinde girişilecek eylemler işçi sınıfının birlik ve dayanışma bilincini daha da geliştirecek, birlik yolunda atılmış önemli bir adım olacaktır." (Gün, Ocak 1987, sayı: 3 5)

Talepler aynı, hedef aynı olunca, ortak eylemin bütün koşulları var demektir. Oysa yapılanmaların farklılığı yüzünden ortak eylem yürütme başarısı gösterilemiyorsa, bunda sorumluluğun büyüğü sendika yönetimlerindedir. Çünkü tabanda güçlü bir birlik eğilimi vardır ve geçtiğimiz yıl bunun somut örnekleri yaşanmıştır. Sendika şubelerinin, hangi konfederasyona bağlı olduklarını ve hangi siyasi görüşleri benimsediklerini bir tarafa bırakarak yerel düzeyde biraraya gelmeleri hem sendikal birliği tabandan sağlamanın olanaklarını yaratıyor, hem de sendika üst yönetimlerini bu konuda tutum almaya zorluyor. Nitekim geçen yıl metal işkolunda bağımsız Otomobil-İş'in çağrısına kulak vermek zorunda kalan Türk-Metal ve Çelik-İş sendikaları, somut bir sonuca ulaşmasa da biraraya gelerek toplu sözleşmelerde ortak tutum alma sorununu görüştüler. Yine Türk-İş'li iki sendika Çimse-İş ile Kristal-İş arasında ve Türk-İş'li Petrol-İş ile bağımsız Laspetkim-İş arasında varolan diyalog da tabandan yükselen birlik isteğinin bir başarısıdır.

Önümüzdeki dönemde gerek tabanda, gerekse üst yönetimlerde birlikçi tutumun egemen olması sendikal hareketin olduğu kadar ülkemizin de çıkarıdır.

Farklı örgütsel yapılarla rağmen bütün sendikaların ortak istemler etrafında biraraya gelmeleri, ülkenin için; de bulunduğu ağır sorunların çözümü yolunda hafkin geniş çoğunluğunun çıkarlarını gözetken politikalar üretmeleri ve bunu yaşama geçirmeleri, aynı zamanda onların toplumsal rollerini kat kat artıracaktır. Bu demokrasinin güçlenmesinin önemli bir koşuldur ki, ülkemizin güçlü bir sendikal harekete ihtiyacı vardır.

DİSK ülkenin sorunlarına işçi sınıfının ve emekçi halkın çıkarları temelinde çözüm arayan niteliğiyle, sendikal harekette yeni bir soluktu. Bugün ise yeni olan, sendikal örgütsel sınırları aşarak bütün bir sınıfın, bütün toplumun çıkarlarının savunulmasıdır ki, DİSK'in ilkelerini yaşatan da budur.

TİP ve TKP adına M.Karaca O.Sakalsız'ın açıklaması

"İşkencenin sonuçları ortaya çıkmaya başladı"

TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu'nun Ankara Merkez Cezaevi'nde kalp spazmı geçirmesi üzerine TİP ve TKP Merkez komiteleri adına Osman Sakalsız ve Mehmet Karaca tarafından ortak açıklama yapıldı.

TİP ve TKP merkez komiteleri adına yapılan ortak açıklamada şu görüşlere yer verildi:

"TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın'la birlikte 16 Kasım günü ülkeye dönen TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu'nun, geçtiğimiz gün tutuklu bulunduğu cezaevinde bir kalp rahatsızlığı geçirdiğini üzüntüyle öğrenmiş bulunuyoruz.

Her iki genel sekreterin gözaltına alındıktan sonra uğradık-

ları ağır işkencenin sonuçları ortaya çıkmaya başlamıştır.

Batı Avrupa'da işkence izlerini ortaya çıkartmakta ve işkence sonuçlarını ortadan kaldırmakta uzman hekim kuruluşlarının, Kutlu ve Sargın'ı acilen kontrolden geçirmelerini, örtbas edilen işkence suçunun ortaya çıkarılmasını ve genel sekreterlerimizin derhal serbest bırakılmasını talep ediyoruz.

Partilerimiz, bütün politik tutukluların ve hükümlülerin özgürlüğünü sağlayacak genel af için, işkenceye ve idam cezalarına karşı mücadeleyi sürdürmekten geri durmayacaklardır."

22.01.1988

İnsan Hakları ve Demokrasi İçin ÇAĞRI

Başı 1. sayfada

sini işkencecilerin işkence edilmeden bulunarak yargılanmasını istiyoruz" denilen çağrı metni ile ilgili açıklama Aziz Nesin, Vedat Türkalı, Demirtaş Ceyhan, E.Galip Sandalcı, Bekir Yıldız, Ergin Cinmen tarafından yapıldı ve bu konulara çaba göstermek ve tam demokratik Türkiye'yi yaratmak için sosyal-politik bütün kurum ve kuruluşlar ve demokrat bütün yurttaşlar dayanışmaya çağrıldı.

Aydınlarımız 1984'de 1266 imzalı Aydınlar Dilekçesi, 1986'da onbinlerce imzalı Ekmek ve Hak Dilekçesi ile ülkemizde süregiden baskı ve zorbalık rejiminin insan haklarını hiçe sayan uygulamalarına karşı çıkmışlar ve Türkiye ve dünya kamuoyunun dikkatini, bu zorlu koşullarda Türkiye'de insan hakları ve demokrasi sorununun üzerine çekmeyi başarmışlardır.

Söz konusu yeni girişimleriyle ise, aydınlarımız, barış ve demokrasi güçlerinin insan hakları ve demokrasi yönündeki mücadelelerinin bugünkü aşamasına denk düşen eylemleriyle onurlu bir görevi daha yerine getirdiler. Yaptıkları çağrıyla başlatılan imza kampanyasıyla ülkemizin çağdaş ve aydınlık düşünceli insanları, her şeyden önce, hiç bir düşünce farkı gözetmeksizin her türlü insan hakları ihlallerine karşı çıktılar. 12 Eylül sonrası işkenceli sorgulama yöntemleri sonucu alınmış ifadelerle dayalı yargı kararlarının hukuk dışı niteliğine dikkat çektiler.

Onların girişiminin ayırdedici özelliği, bağlı oldukları dünya görüşüne bakmaksızın TKP Genel Sekreterleri Haydar Kutlu ve TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın'a yapılan işkencecilerin kendilerini de ilgilendiklerini belirtmeleri, işkencecilerin açığa çıkartılarak cezalandırılmalarını istemeleri, halkın si-

yasal özgürlüklerini ve örgütlenmesini yasaklayan antikomünist yasaklar zincirine karşı çıkmalarıdır. Onlar, Kutlu ve Sargın'a yapılan işkence ve insanlık dışı uygulamaları da bu çerçevede gördüklerini belirtmişler ve bu nedenle de tepkilerini belirtmişlerdir.

Bu yanı sıra sözkonusu girişim devrimci sol güçler arasında yeni bir anlayışta işaret ediyor. Bilim ve sanat adamları, aydınlar, düşüncelerine bakmaksızın Kutlu ve Sargın'la insan hakları için dayanışma gösterdiler, yurttaşları dayanışmaya çağırdılar, anti komünist yasaklara karşı çıktılar. Onlar, bu girişimleriyle mesleki konumlarını ve geleceklerini riske sokarken, toplumda giderek yükselen demokrasi bilincinin de sözcülüğünü yapıyorlar.

Çağrının imzaya açıldığı aynı günlerde, Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma derneği, TAYAD yöneticileri 20 bini aşkın imzayı kapsayan "tutuklu ve hükümlülere insanca yaşam" dilekçesini TBMM başkanlığına iletiler, ve cezaevlerindeki yaşam koşullarının iyileştirilmesini istediler. Geçtiğimiz aylarda da İnsan Hakları Derneği tarafından başlatılan "Ölüm Cezaları Kaldırılmasın, Genel Af" kampanyasında ülke ve yurddışında toplanmış 130 bin imza TBMM ye iletilmiştir. İnsan hakları ve özgürlükler sorunu sürekli gündemde tutan birbirine paralel bu girişimler ve çevresinde uluslararası kamuoyu ve Türkiye kamuoyundan çeşitli kesimlerden oluşan dayanışma ve destek, artan ölçüde yeni bir birliğe işaret ediyor. Artık değişik görüşlerden demokraat onbinlerce insan, işkencecilerin son bulmasını, hak ve özgürlüklerin tanınmasını isteyen imzalarıyla demokratik bilincin taşıyıcısı oluyor. Öte yandan, T.Kürdistanı'nda süregiden baskı ve zorbalık

politikasına tepkiler artıyor. Kürt devrimci ve demokrat güçleriyle dayanışma şimdi geçmişe göre daha yüksektir. Değişik kanallardan yükselen bu girişimler, hep aynı amaca, barış, insan hakları ve demokrasi için mücadeleye yöneliyor.

Tüm bu girişimler, daha güçlü bir potansiyelin, iş, ekmek ve özgürlükler için geniş hareketliliklerin, eylemlerin taşıyıcısı, güçlendirici etkeni, destek görür ve gelişebilirse, barış ve demokrasi mücadelesindeki daha aktif çıkışların, eylemliliklerin koşullarında oluşabilir. Şimdi eksik olan geliştirilmesi gereken budur.

Fikir adamları, yazar ve sanatçılar tarafından yapılan imza kampanyası çağrısı, insan hakları ve özgürlükler üzerindeki yasaklara karşı çıkan herkesin desteğine ihtiyaç duyuyor. Bu girişimin göreceği destek işkence ve insanlık dışı uygulamaların hakları için harekete geçebilecek her güce tehdit aracı olarak kullanılmasının önünü tıkıyabilir. Bu girişimin göreceği destek, antikomünist yasakların tüm demokrat güçleri geriletme aracı olarak kullanmayı engelliyebilir. Bu girişimin göreceği desteğin gücü gelecekte daha aktif eylemliliklerin birliğini yaratacak güçtür.

Komünistler dün de aydınların demokrasi ve insan hakları uğruna girişimleri büyük değer biçtiler, desteklediler, şimdi de aydınların yeni girişimine büyük değer veriyor ve vargüçle destekliyorlar.

Şimdi, ülke içinde ve yurtdışında her komünist düşen görev, halkın arasında bu girişimin amaçları yönünde güçlü bir aydınlatma faaliyeti yürütmek ve Türk ve Kürt tüm halkımızın bu girişime imzalarıyla katkılarını arttırmak oluyor.

İşkence sözleşmesi mecliste tartışılmalı, insan....

Başı 1. sayfada

dınların yeni çağrısında da değinildiği gibi, "Başbakan T.Özal, TBMM kürsüsünden "her türlü işkence karşıyız" derken ve kendi iktidarı işkence yapılmamış olduğunu söylerken, bu sözleri dinleyenler arasında gerek muhalefet partilerinden, gerek kendi iktidar partisinden milletvekilleri bile seçimlerden önce işkence görmüş olduklarını bildirmektedirler. Bugün Türkiye'de ayrıcalıkların konuları dışında neredeyse her evden bir yurttaş işkenceden geçirilmiştir. İşkencenin basına yansıyan yeni kurbanları TKP ve TIP genel sekreterleri Haydar Kutlu ve Nihat Sargın olmuştur. Bunlara yapılan işkence herkesin ve gazetecilerin önünde, gözleli bağlanarak polis arabasına bindirilmeleriyle başlamıştır. Her ikisinde ağır işkence altında sorgulandıklarını basına ve kamuoyuna duyurmuşlar ve avukatları da yapılan işkence nedeniyle gerekli yerlere başvurmuşlardır". Yine aynı çağında, işkenceye, kim yapırsa yapılsın karşı çıkılması gerektiği savunularak işkencenin haklarını kullanılmasını engelleme amaçlı olarak kullanıldığına değiniliyor ve şöyle deniyor: "İşkence salt Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'a yapıldığı için değil, hangi dünya görüşünden olursak olalım bir yurttaş olarak hepimizi ilgilendirmektedir. Kendi istekleriyle yurtlarına dönmüş, iki insana yapıldığı anlaşılan işkencenin ana amacının Türk halkına siyasal özgürlükleri ve örgütlenmeyi yasaklayıcı TCK 140,141,142 ve 163. maddelerinin kaldırılması isteklerini sindirme açısından kaynağı olduğu apaçık ortadadır."

Özal hükümetinin insan hakları konusundaki "iyi niyetli gayretleri" Avrupa kamuoyunda da yeterince inandırıcı bulunmuyor. Nitekim Avrupa Parlamentosu'nun 21 Ocak günkü toplantısında oy çokluğu ile alınan kararda da "Türkiye'de idam cezalarının kaldırılması, Diyarbakır eski Belediye Başkanı Mehdi Zana'nın serbest bırakılması, daha önce serbest bırakılmaları ve özgürce politik faaliyette bulunmaları doğrultusunda TIP Genel Sekreteri N.Sargın ve TKP Genel Sekreteri H.Kutlu'ya ilişkin alınan karara Türkiye'nin uyması" nı istendi.

ANAP'ın anti demokratik çoğunluğun kontrolü altındaki parlamento da da en çok tartışılan konulardan biri işkence ve insan hakları sorunu oluyor. Daha geçtiğimiz günlerde, kendisinde işkence gören milletvekilleri arasında olduğunu söyleyen SHP Kars milletvekili Mahmut Almak, işkence ve işkencecilerin pesini bırakmayacağını belirtiyor ve ekliyordu: "Ülkede yaygın biçimde yer alan dayak ve işkence olayları yalnız SHP ve SHP'lilerin sorunu değildir. Gerçekleri inkar etmenin bir yararı yok. Milletvekillerinin bunları önlemek için çaba göstermeleri gerekir." General eskisi ve eski MDP Genel Başkanı Turgut Sunalp'in konuya ilişkin eklemesi ise yalnızca şöyle: "Türkiye'de iş-

kence vardı: Türkiye'de işkence vardır. Türkiye'de işkence varolacaktır."

Tüm bunlar rejimin yasaklarla dolu yasalarının, insan hakları ihlalleri ve işkencenin üzerine oturduğunu gösteriyor. Kuşkusuz, şimdiki yönetim bunun üzerinde kolayca da kalkmayacaktır. Son gelişmeler de, hak ve özgürlüklerin kullanılması yönündeki her çabanın hükümetin tepkisiyle karşılaştığını gösteriyor. Filistin halkı üzerindeki siyonist saldırıların protesto etmek ve Filistin halkıyla dayanışmalarını dile getirmek isteyen SHP'lileri engellemeye çalışan Ankara polisi ve DGM savcısı bunun yeni örneğini verdiler. DGM savcısı Nuşret Demiral İsrail Konsolosluluğuna siyah çelenk koyan ve FKÖ temsilciliğine karanfil gönderen SHP'liler hakkında soruşturma açtı. Yine Prof Ser-ver Tanilli'nin "Nasıl bir demokrasi istiyoruz" adlı kitabı "bölücülük propagandası" yapıldığı iddiasıyla toplatılarak, yayıncıları hakkında dava açıldı. Grev öncülüğü yaparken korunmak için naylonla örtünen işçiler hakkında açılan dava ise

Savaş tanrısı Mars'ın yerine ticaret tanrısı...

Başı 3. sayfada

silahlarının herşeyden önce Avrupa'da kullanılacağını, bunun ise Orta Avrupa'nın haritadan silinmesi anlamına geleceğini biliyorlar. Bu yalın gerçeği Hristiyan Demokratların sağ kanadının önde gelen temsilcilerinden Dregger 1987 yılında federal parlamentoda şu sözlerle dile getirdi: "Federal Almanya atom silahlarıyla imha edilebilir, fakat savunulamaz." Sonuç itibarıyla, Avrupa'daki, özellikle de Federal Almanya'daki stratejistler atom silahlarının "kullanılmaz" durumda olmalarından (karşılıklı intihar demek olacağından) şikayetçi değiller. Buna karşılık ABD'yi tehlikeye atmadan atom silahlarını kullanmak yönündeki hazırlıkları endişeyle izliyorlar.

Ocak ayı ortasında Washington'da Fred C. Ikle ve Wohlstetter gibi Amerikan atom stratejisinin "babası" sayılan uzmanların yönetiminde hazırlanmış olan ve yeni bir strateji öneren bir rapor kamuoyuna açıklandı. Raporun ana fikri, ABD ve Sovyetler arasında oluşmuş olan stratejik silahlardaki denge yüzünden kullanılmaz hale gelen atom silahlarını yeniden kullanılabilir hale getirmek. Bu amaçla Amerikan askeri stratejisinde köklü değişiklikler isteniyor. Söz konusu rapor açıklanmalı pek kısa bir süre geçmiş olmasına rağmen Batı Avrupa'daki NATO müttefikleri arasında bununla ilgili tartışma ve eleştiriler başlamış bulunuyor.

Kuşkusuz FAC'de Amerikan planlarını destekleyen etkili çevreler var. Örneğin ocak sonunda Hristiyan Demokratların önde gelen sözcülerinden To-

sürüyor. Bu görüntüleri mahkemelerdeki ve meclisteki yüzlerce idam dosyası, cezaevlerindeki insanlık dışı uygulamalar, gizli ve açık polis işkencehaneleri tamamlıyor.

Bu koşullarda, parlamento içinde ve dışında tüm muhalefetin, demokratik güçlerin insan hakları ve demokrasi için ortak çabaları zorunludur. Avrupa Konseyi'nin ve Birleşmiş Milletler'in sözkonusu sözleşmelerinin Mecliste görüşülmesi, rejimin insan hakları ihlallerinin yargılandığı bir platform olmalıdır. İşkence, baskı ve zorbalığın son bulmasını isteyen halkımızın, demokrasi isteyen herkesin özlemi budur. Mecliste işkence ve insanlık dışı uygulamalar tartışılmalı, sorumluları ortaya çıkarılmalıdır.

Tüm zorluklara karşın, barış ve demokrasiden yana güçler şimdi bu sözleşmelerin her alanda uygulanması için daha güçlü direnebilir. Özal hükümetini bu alanda geriletebilirler.

Bu yöndeki güçlü çabalar barış, demokrasi ve insan hakları mücadelesi güçlü köşe taşları olacaktır. □

denhöfer imha edilecek olan orta menzilli roketlerin "yerlerinin vakit kaybetmeden doldurulması" gerektiğini söyleyerek bunların yerine yeni atom silahlarının yerleştirilmesini istedi.

NATO ülkeleri içinde, özellikle de Federal Almanya'da dış politika ve savunma politikası alanında bir tartışmanın başlamış olduğunu ve bu tartışmanın artık muhafazakar partilerin içine kadar uzandığını söyleyebiliriz. Savunma alanında burjuva partileri içinde eskisi gibi bir "görüş birliği" kalmadı. Egemen güçler uzun yıllar değişmez kabul edilen bir dizi verinin değiştiğini görüyorlar. Orta menzilli roketlerin yerleştirilmesi için öncülük yapan ve ABD ile Sovyetler arasında geçtiğimiz aralık ayında imzalanan anlaşmayı engellemek için son ana kadar çaba harcayan bu çevreler şimdi kendilerini yeni şartlara uydurma çabası içindeler.

Bu durum, barış hareketine yeni olanaklar sağlıyor. Aynı zamanda sorumluluklarını da artırıyor. Aralık ayında Washington'da imzalanan anlaşmayla başlayan sürecin ilerlemesi için etkin bir kamuoyu yaratılabilirse silahsızlanma yönünde önemli başarılar kazanılabilir. Sosyalist ülkelerin yeni önerileri ortada. Kimyasal silahların yasaklanması, Avrupa'ya yeni atom silahlarının yerleştirilmesinin engellenmesi, kısa menzilli atom silahları ve geleneksel silahlar alanında indirime gidilmesi. Gündemde olan konular bunlar. □

Söz sahibi kim

Başı 1. sayfada

nunu ortaya atması "sivil bir diktatörlük kurma" amacıyla mı bağlıydı, yoksa askerlerin cumhurbaşkanlığı aracılığıyla politik yaşamda vesayet kurma olanağını yok etmeyi hedefliyor olabilir miydi? Millî Savunma Bakanı hakkındaki yolsuzluk iddiaları ve hemen peşisıra gelen istifası istemleri, Özal'a atfedilen "sivilleştirme operasyonu"nun baştan engellenmesine yönelik bir gözdağı denemesi olamaz mıydı? Yoksa bunun arkasında silahlı kuvvetler için silah ve malzeme alımı gibi, giderek daha da büyüyecek meblağların döndüğü bir alanda değişik güç odaklarının çıkar çatışmasının ya da Amerikan FMC firmasından zırhlı muharebe araçlarının alımı olayında çağınıştırıldığı gibi "millî bir anlayış" ile "gayri millî bir anlayış" arasındaki çekişmenin ipuçlarını aramak daha mı doğru olurdu?

Bu ve benzeri sorular kamuoyunu daha meşgul etmeye devam edecektir ve söylemesi zor değil, gerçek amaçların süzülüp ortaya çıkarılması da hemen bir çıpıda gerçekleştirilemeyecektir. Herkes bilmese de tahmin edebilir ki, son dönemde aniden alevlenen bu konular çerçevesinde, yarın birkaç cilt dolusu anı kitabını dolduracak kadar çok, bilinmeyen bir dizi temas, karşılıklı alışveriş, güç denemesi olmuştur. Basına, kamuoyuna ise, bunların yalnızca çok küçük bir kısmı, devde kulak misali yansiyabilmıştır.

Öyle de olsa, kanımızca, gelişmelerin kamuoyuna yansıyan bölümü bile şu olguyu tartışmaz biçimde kanıtlamaktadır: 12 Eylül'den neredeyse sekiz yıl sonra, iki genel seçim yapılması olmasına karşın, silahlı kuvvetler, ülke politik yaşamının göbeğindeki yerini korumaktadır. Her üç tartışma konusunun ortak noktasını, dolaylı ya da dolaysız silahlı kuvvetlerle, askerlerin politik rejimdeki yerleri ile bağlı oluşları oluşturmaktadır.

Nitekim, komutanlar da, aksini düşünenebilecekler fırsat dahi tanımadılar. Şimdiye kadarki "gelenek" bozulmadı ve "iç politik tartışmalara çekilmeye" karşı çıkma gerekçesiyle, silahlı kuvvetler, olanca ağırlığıyla politika sahnesinin üzerine çöktü. Genelkurmay Başkanı ile Kuvvet Komutanları, Cumhurbaşkanlığı aracılığıyla, "Türk Silahlı Kuvvetlerinin görev ve yetki konusundaki bağlanmalarına ilişkin görüş ve değerlendirmelerden, devlet protokolünün değişmesine ilişkin yaklaşımlardan rahatsız olduklarını" kamuoyuna duyurdular. Cumhurbaşkanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri tarafından basına iletilen açıklamada "Türk Silahlı Kuvvetlerine ilişkin görüş, düşünce ve değerlendirmelerde çok dikkatli ve titiz olunması" istendi. Bu açıklama basında "Komutanlar rahatsız", "Ordu uyardı" gibi başlıklarla ve 12 Eylül'ü hatırlatan bir tarzda komutanların üniformalı resimleri

eşliğinde yer aldı. Hükümet çevrelerinden Özal, Genelkurmay, Millî Savunma Bakanlığına bağlama hazırlığı içinde" haberleri yayılırken, bir de ortaya çıktı ki, Genelkurmay ve komutanlar kendilerini başbakana bile değil, doğrudan cumhurbaşkanına bağlı görmekte. Komutanlar bu kadarla da kalmadılar. Hürriyet gazetesinde söyleşi yayınlanan ve adını saklı tutan bir komutan, cumhurbaşkanlığı tarafından yapılan açıklamanın, yalnızca silahlı kuvvetlerin değil, milletin de düşüncelerini dile getirdiğini ifade etti. Böylece komutanlar, kendilerini politik haklarından yoksun bırakılmış tüm ordu mensuplarının sözcülüğünden, milletin sözcülüğüne de yükseltiverdiler.

Ne yazık ki, bu davranışlara hemen hiçbir politik parti ya da sözcüsü tarafından tepki gösterilmedi. İzmirlî bir polisi Diyarbakı'da SHP toplantısında sivil halde yakalayıp cezalandıran, herhangi bir devlet memurunun başına açıklamada bulunmasını şiddetle yasaklayan yasanın, neden söz konusu komutan için işletilmediğini sorma cesaretini gösteren çıkmadı.

Şimdi soğukkanlı olarak düşünülmalıdır. Komutanlar, milletin sözcülüğünü üstlenme hakkını, bu gücü nereden buluyorlar? Bunda, millî iradeyi, millet egemenliğini temsil etmesi gereken parlamentonun temsil yeteneğinin, eşit ve adil olmayan bir seçimle oluşmasından ötürü tartışılabilir olmasının payı yok mudur? Başbakan ve ANAP Genel Başkanı Özal'ın parlamentoyu dışlamaya, devredışı bırakmaya yönelik davranışlarının rolü olmamış mıdır? Eğer milletin sözcülüğünü yapması gereken kurumlar bu yetenekten yoksunsa, yetkilerini kullanamıyor ya da kullanması engelleniyorsa, bu işi üstlenmeye niyetli başkalarının çıkmasına hiç şaşırmamak gerekiyor.

Son tartışmaların hangisi mecliste söz konusu edildi, ciddi biçimde ele alındı ki? Her biri, meclis dışında başka hangi platformlar varsa oralarda tartışılıp, halledilmeye çalışıldı mı? Protokol sorununda, Konsey üyelerinin yeni yeri, kendi istekleri ve cumhurbaşkanının onayı ile belirlendi. Ondan sonra, bu konuda gelen yeni değişiklik önerilerinin kaale alan çıkmadı, protokol konusunun kişisel, cumhurbaşkanının keyfi kararlarına bağlı bir uygulama olmaktan çıkarılması, mecliste halledilmesi yönündeki istemleri duyan olmadı. Meclisten güvenoyu almış bir hükümet üyesi olan Millî Savunma Bakanı hakkındaki yolsuzluk iddialarının ciddi olup olmadığına, cumhurbaşkanı ile başbakan kendi aralarında karar verdiler. SHP'nin konuyu meclise getirme çabası geçiştirildi. Özal, cumhurbaşkanlığı seçimi, yetkileri gibi anayasa değişikliğini, dolayısıyla, meclisin ve meclisteki partilerin mutabakatını zorunlu kılan konuları, SHP ve DYP liderlerinin "konunun ciddi

diyete ele alınması isteniyorsa meclise getirilmelidir" şeklindeki uyarılarına rağmen, gelişigüzel düşünceler halinde ortaya atmaya devam etti.

Meclis çalışmalarını iki güne indirme, muhalefet partilerinin söz haklarını kısıtlama doğrultusunda içtüzük değişikliği hazırlamakta oldukları belirtilen ANAP ile Başbakan Özal'ın parlamentoyu işletmeme, adeta yok sayma eğilimlerinin başka örneklerine tanık olundu. SHP milletvekili Deniz Baykal'ın dış politika ile millî savunmayı ilgilendiren konuların bir meclis oturumunda ele alınması önerisi Özal tarafından reddedildi. Hemen ardından, ANAP çoğunluğu, gündem dışı yaptığı bir konuşmada "Kürt sorunu mecliste konuşulmalıdır. Bu tabu kırılmalıdır" diyen SHP İstanbul milletvekili M. Ali Eren'in konuşmasını meclis dışında tekrarlamasını yasaklayan bir öneriyi kabul ederek, tek tek milletvekillerinin iradesini kendi iradesine bağımlı kılmaya, meclisi kendi ipoteği altına almaya yeltenecek ölçüde ileri gitti.

Türkiye'nin siyasi istikrara kavuşması, rejim sıkıntılarının, tartışmalarının kurtulması isteniyorsa yapılacaklar bellidir. Birincisi, ordunun politik yaşamın dışına tamamen çıkarılarak yalnızca yurt savunması ile ilgilenmesini sağlayacak gerekli düzenlemeler yapılmalı, silahlı kuvvetlerin politik sistem üzerinde vesayet kurmasına olanak veren tüm kurumlaşma ve işleyişlere son verilmelidir. İkincisi, Türkiye'nin politik zenginliğini, sosyal, sınıfsal ve ulusal çeşitliliğini dikkate alan, çoğulcu, katılımcı parlamenter bir demokrasi işlerliğe kavuşturulmalıdır. Millî egemenliği kayıtsız şartsız temsil edebilecek, üzerinde ya da denetimi dışında hiçbir organ ve kuruma yer vermeyecek güçte bir parlamento için, tüm politik partilerin özgürce, eşit koşullarda katıldığı ve yarıştığı, sonuçların adil bir biçimde parlamentoya yansımaya olanak veren bir seçim sistemi benimsenmelidir.

Türkiye'de yaşanan geçmiş sosyal-siyasal pratik ve son gelişmeler, bu ikisinin birbirini koşullandığını, biri olmadan ötekini olamayacağını kanıtıyor.

1961'DEN TBKP...

Baştarafı 12. sayfada

ılması, gerekse ülkede komünist hareketin yasallığı için iki partinin attığı adımlar, komünist hareketin sağladığı deneyim ve kazanımların bütününe doğal ürünü, tarihsel olarak zorunlu ürünüdür; gerek TİP'in, gerekse TKP'nin 1988'e uzanan mücadelesi ile ayrılmaz bir bütündür.

"TBKP, TKP ve TİP'in devrimci geleneklerinin, mücadele deneyiminin, komünist kültürünün günümüzdeki taşıyıcısıdır: (TBKP Program Tasarısı, giriş bölümünden).

Türkiye İşçi Partisi'nin 27. Kuruluş Yıldönümü

1961'DEN TBKP-BİRLİK KONGRESİ'NE

"Bir ülkenin işçi sınıfının hareketi zaman içinde, kimi koşullarda örgütleniş biçimini, somut örgütlenişini değiştirebilir; işçi sınıfının partisi olarak sürmekte olan bir örgüt ortadan kaybolup onun yerini başka bir örgütlenme alabilir. Ama somut örgütlenmedeki değişimler her ne olursa olsun, işçi sınıfının politik hareketi sürer gider ve gelişir, Aslolan sınıf hareketidir." (Boran yoldaşın TİP Büyük Kongresini açış konuşmasından, 26 Şubat 1977)

13 Şubat 1961 tarihinde, aralarında Şaban Yıldız, Kemal Türker, İbrahim Güzelce ve Rıza Kuas gibi işçi hareketi liderlerinin de bulunduğu 12 sendikacı tarafından kurulan Türkiye İşçi Partisi, işçi sınıfı hareketinin o zamana değin oluşturduğu birikiminin kaçınılmaz ürünü, politik düzeyde yasal örgütlenme girişimi idi. Nasıl ki, toplumsal politik hareketler her ülkenin nesnel koşullarından ve ihtiyaçlarından doğarlar, TİP'in 27 yıl önce kurulması da, Türkiye işçi sınıfının ekonomik ve özellikle politik mücadele tarihinin özgün koşulları ve birikiminden ayrı değerlendirilemez. Gerek Mustafa Suphi yoldaşın 1920'de kuruluşuna öncülük ettiği Türkiye Komünist Partisi'nin en zor koşullarda geliştirdiği komünist hareketin deneyimleri ve TİP'in kuruluşu, gerekse TİP ve TKP'nin günümüze değin iki ayrı koldan geliştirdikleri hareketin tarihi bir bütün olarak ele alınmadan günümüzde sınıf hareketinin ulaştığı düzey ve aşama kavranamaz. Tüm öznel değerlendirmelerden bağımsız ele alırsak, her iki partinin tarihi nesnel olarak birbirleriyle sıkı sıkıya bağlıdır. Ve bu kapsamda, kuruluşunun 27. yıldönümünün kutladığımız TİP'in TKP ile birliğinin gerçekleşmesi, *"Türkiye komünist hareketi içinde özgün koşullar sonucu doğan politik boşlukların yen örgütlenmelere yol açmasıyla oluşan ayrılığa son vermesi ve komünist hareketin birliğini sağlaması açısından tarihsel önemde bir olaydır"*. (TBKP Program Tasansı, giriş bölümünden)

Doğrudan işçi sınıfının ekonomik-sendikal hareketi içinden uç vererek kurulan TİP, 1962'de kapılarını sosyalist, komünist aydınlara ve gençlere açarak burjuva ideolojisinden bağımsız ve kendi sınıf ideolojisine dayanan parti olma sürecine girmiştir. M. Ali Aybar, Behice Boran, Sadun Aren ve çok sayıda diğer komünist, ilerici aydın partiye girerek bu bilimsel sosyalistleşme sürecinin filiz vermesini, gelişmesini sağladılar.

Dönemin hukuksal ve toplumsal koşullarını iyi değerlendirebilen TİP, işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin çıkarlarını kararlılıkla savunan, bilimsel sosyalist değerlendirme ve çözümlenmeleri sürekli geliş-

tirerek bunları geniş yığınların talepleri haline getirmeyi hedefleyen bir politik mücadele çizgisi izlemeye çalıştı. Kısa sürede de bunun sonuçları toplumsal yaşamı derinden etkilemeye başladı. Sosyalist düşünce yalnızca işçiler, gençler ve aydınlar arasında değil, toplumun her katında yankı bulmuş, ülkenin en uca köylerine dek yayılmıştır.

1965 seçimlerinde 15 milletvekili ile parlamentoya girmeyi başaran TİP, işçi sınıfı ve sosyalizm sorunlarının yanı sıra, dış politika konularının, NATO'nun ıçyüzü ve ABD'ye bağımlılık sorunlarının da parlamento kürsüsünde ilk kez tartışılmasını sağlamıştır. Antiemperyalist ve bağımsızlıkçı mücadele bilincinin gelişmesine büyük katkılarda bulunmuştur.

Sosyalizmin ve işçi sınıfı partisinin yasal ve toplumsal meşruiyetini sağlamada belirleyici işlev gören TİP, demokrasinin işçi ve emekçilerin çıkarlarına göre yorumlanması ve onların yararına genişletilmesi için yoğun çaba harcadı, parlamento içi ve dışı mücadelesiyle somut kazanımların elde edilmesini başardı. İşçi sınıfının ekonomik mücadelesine getirdiği ivme ile, sınıf sendikacılığı ilkeleri gelişip hissedilir güce ulaştı. 13 Şubat 1967'de DİSK'in kuruluşunda TİP'li sendikacılar doğrudan görev almışlardır.

Türkiye İşçi Partisi'nin toplumsal-politik yaşama bir diğer önemli katkısı, o zamana değin bir tabu olan Kürt halkının sorunlarını tartışma gündemine sokmasıdır. Tüm yasal, politik kısıtlamalara ve baskılara karşın Kürt halkının hak ve özgürlüklerine sahip çıktı, ezilmesine başkaldırının adımlarını atarak Kürt halkı içinde haklı bir saygınlık kazandı ve sosyalizme, işçi sınıfı hareketine güven duyulmasına katkıda bulundu.

1962'de yeni bir parti tüzüğü ve programı ile başlatılan bilimsel sosyalistleşme süreci, tüm bu yoğun ve çetin mücadeleler içinde süzüldü ve gelişti. 1962 yılında üye olan ve 1964 yılında yapılan 1. Büyük Kongre'de Genel Yönetim Kurulu üyeliğine seçilen Behice Boran yoldaş bu sürecin gelişmesine, partide işçi sınıfı biliminin egemen olmasına ve Marksist-Leninist eğitim ve örgütlenme ilkele-

rinin temel alınmasına muazzam katkılarda bulunmuş, belirleyici rol oynamıştır. Her türlü saldırının göğüslenerek, işçi sınıfının öncülüğü fikrinin titizlikle korunması ve parti politikasının bu öncülük esasına göre geliştirilmesi O'nun değerli katkı ve çabaları ile gerçekleştirilmiştir.

Komünizmin yasak olduğu bir ortamda partinin ideolojik ve politik çizgisi sürekli netleştirilerek, 1970 Kongresi ile bilimsel sosyalistleşme süreci perçinleşmiştir. Boran yoldaşın Genel Başkanlık görevine getirildiği bu kongre, Marksist-Leninist ilkelerin tüm örgüt iradesine temel alınması ve belgelenmesi ile TİP'in tarihinde bir kilometre taşıdır.

Parti içinden ve dışından gelen saldırılara, politik iktidarların ve gerici faşist güçlerin kaba kuvvete varan saldırılarına rağmen gerilemeyen, tam tersine bilimsel sosyalist kimliğini sürekli belirginleştiren TİP, 12 Mart 1971 darbesi ile, süngü zoruyla kapatıldı. Kürt halkının varlığını ve haklarını savunan 4. Büyük Kongre Kararları bu kapatmaya gerekçe olarak gösterilirken, yöneticileri sıkıyönetim mahkemelerinde 141. ve 142. maddelerden hüküm giydiler.

Ülkenin nesnel şartlarından ve ihtiyaçlarından doğan TİP hareketini 12 Mart rejimi yok edemedi. TİP yöneticileri, işçi sınıfı politik hareketinin bir gün tekrar yasal olarak kurulmasını hedefleyerek ve tarihsel sorumluluk içinde bilimsel sosyalist hareketi mahkemelerde savundular.

1 Mayıs 1975'de Türkiye İşçi Partisi, 1970 Kongresi'nin ortaya koyduğu ideolojik-politik temeller üzerinde, komünist kimliğini belirginleştirerek yeniden kuruldu. Demokratik hak ve özgürlükleri savunma, demokrasinin sınırlarını genişletme mücadelesini açıkça komünist harekete toplumsal ve yasal meşruiyet kazandırma yönünde yürütürken egemen sınıfların, gerici-faşist odakların sayısız saldırılarına hedef oldu, bir çok partilinin vahşice canına kıydı. Tüm bunlar da TİP'in faşizme karşı en geniş güçlerin tek cephesini kurma ve işçi sınıfı politik hareketinin birliğini sağlama mücadelesini durduramadı.

12 Eylül 1980 darbesi ile tekrar yasaklanan ve tümüyle illegal çalışmaya zorlanan TİP, diktatörlük rejiminin ağır koşullarında da, "her hal ve koşulda" görev ve sorumluluğunu yerine getirmek, "birlik" politikasını yaşama geçirmek uğraşını sürdürdü. Nitekim, 1980 öncesinde partilerimiz, TKP ve TİP arasında başlatılan birlik görüşmeleri ve geliştirilen eylem birliği ile birlik sürecinin nokatlanması aşamasına gelinmiştir. Gerek birlik sürecinin en kısa sürede sonuçlandı-